

คำวินิจฉัยของ นายสุวิทย์ ชีรพงษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๐/๒๕๕๕

วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๒๓๒ ประกอบมาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๒๓๓
หรือไม่

ศาลฎีกาส่งคำร้องของ นางสาวหรือนางสายสมร โชคภิรมย์วงศา ผู้ร้อง ซึ่งเป็นจำเลย ในคดี
หมายเลขแดงที่ ๒๒๑๔/๒๕๕๖ ของศาลแพ่งกรุงเทพใต้ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย
ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า

ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) เป็นโจทก์ฟ้องผู้ร้องเป็นจำเลยในข้อหาเบิกเงินเกินบัญชี
และบังคับจำนอง จำเลยให้การปฏิเสธและต่อสู้ว่า การที่โจทก์ฟ้องจำเลยให้ชำระหนี้ เป็นการฟ้องให้พิพากษา
และบังคับคดีโดยใช้สิทธิที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

ศาลแพ่งกรุงเทพใต้มีคำสั่งว่า การที่จำเลยอ้างเหตุว่าคำฟ้องและคำขอบังคับของโจทก์ขัดหรือ
แย้งต่อรัฐธรรมนูญเป็นกรณีที่ทำเลยกล่าวอ้างถึงการกระทำของโจทก์ การดำเนินกระบวนการพิจารณาพิพากษา
ในชั้นศาลและการบังคับคดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมิใช่เป็นการโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย
ใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงไม่มีกรณีที่ศาลจะต้องส่งเรื่องดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย
ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ให้ยกคำร้องของจำเลย และพิพากษาให้จำเลยชำระเงินแก่โจทก์ตามฟ้อง

ผู้ร้องยื่นอุทธรณ์คำสั่งของศาลแพ่งกรุงเทพใต้ที่ไม่รับคำร้องของผู้ร้องเพื่อส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญ
พิจารณาวินิจฉัย

ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งว่า คำสั่งของศาลชั้นต้นเป็นกรณีตั้งยกคำร้องเพราะไม่มีกรณีที่ศาลจะต้อง
ส่งเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ จึงมิใช่กรณีตั้งไม่รับคำให้การ
อันจะถือว่าเป็นคำสั่งไม่รับคำคู่ความตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๘ จึงเป็นคำสั่ง
ระหว่างพิจารณาก่อนที่ศาลชั้นต้นจะมีคำพิพากษาชี้ขาดตัดสินคดี ต้องห้ามอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าว
ในระหว่างพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๖ (๑) เมื่อผู้ร้องไม่ได้แย้ง

คำสั่งนั้นไว้ในระหว่างพิจารณาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๒๖ (๒) ผู้ร้องจึงไม่มีสิทธิอุทธรณ์ คำสั่งของศาลชั้นต้นชอบแล้ว ให้ยกคำร้อง

ผู้ร้องยื่นฎีกาคำสั่งของศาลอุทธรณ์ว่า ผู้ร้องสามารถยื่นอุทธรณ์คำสั่งอันไม่ใช่คำสั่งระหว่างพิจารณาได้ และได้ฎีกาอีกว่า คำสั่งของศาลอุทธรณ์ ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑ มาตรา ๒ มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๖ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๔๘ จึงขอให้ศาลฎีกามีคำสั่ง กลับคำสั่งศาลอุทธรณ์ให้รับคำอุทธรณ์และมีคำสั่งให้ส่งบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ และมีคำสั่งย้อนกลับสำนวนให้ศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณาใหม่ต่อไป

ศาลชั้นต้น (ศาลแพ่งกรุงเทพใต้) มีคำสั่งว่า อุทธรณ์ของผู้ร้องเป็นอุทธรณ์ที่ต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๖ คำสั่งศาลอุทธรณ์มีผลเป็นการไม่รับอุทธรณ์ยื่นตามคำปฏิเสธของศาลชั้นต้น เป็นที่สุด ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ จึงไม่รับฎีกาของจำเลย

ผู้ร้องได้ยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งศาลชั้นต้นที่ไม่รับฎีกา โดยโต้แย้งว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง ในส่วนที่ว่า “คำสั่งยื่นตามคำปฏิเสธของศาลชั้นต้นหรือมีคำสั่งให้รับอุทธรณ์ คำสั่งนี้เป็นที่สุด” ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๒๓๑ มาตรา ๒๓๒ ตกเป็นโมฆะ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ซึ่งเป็นประเด็นที่ศาลยกขึ้นตัดสิทธิในการฎีกา จำเลยจึงได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลฎีกาสั่งคำร้องของจำเลยให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ศาลฎีกาพิจารณาแล้วเห็นว่า จะต้องใช้บทกฎหมายดังกล่าวบังคับแก่คดี จึงเป็นกรณีมีข้อโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ดังนั้น จึงให้รอการวินิจฉัยเพื่อมีคำสั่งคดีนี้ไว้ชั่วคราว และให้ส่งปัญหาที่จำเลยโต้แย้งไปตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๒ ประกอบมาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๒๓๑ หรือไม่

พิเคราะห์ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาวินิจฉัย คือ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติว่า “คำสั่งยื่นตามคำปฏิเสธของศาลชั้นต้นหรือมีคำสั่งให้รับอุทธรณ์ คำสั่งนี้เป็นที่สุด” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๒ ประกอบมาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๒๓๑ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ

มาตรา ๓ บัญญัติว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้”

มาตรา ๔ บัญญัติว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง”

มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้”

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปและไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย

บทบัญญัติวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎหรือข้อบังคับที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วย โดยอนุโลม”

มาตรา ๓๐ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

มาตรา ๒๓๓ บัญญัติว่า “การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีเป็นอำนาจของศาลซึ่งต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมาย และในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์”

มาตรา ๒๑๒ บัญญัติว่า “ศาลยุติธรรมมีสามชั้น คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา เว้นแต่ที่มีบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญนี้หรือตามกฎหมายอื่น

ให้มีแผนกคิอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกา โดยองค์คณะผู้พิพากษาประกอบด้วยผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา จำนวนเก้าคน ซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาโดยวิธีลงคะแนนลับ และให้เลือกเป็นรายคดี

อำนาจหน้าที่ของศาลฎีกาแผนกคิอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและวิธีพิจารณาคิอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้และในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคิอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง”

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อคู่ความยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งศาลที่ปฏิเสธไม่ยอมรับอุทธรณ์ ให้ศาลส่งคำร้องเช่นนั้นไปยังศาลอุทธรณ์โดยไม่ชักช้าพร้อมด้วยคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีของศาลชั้นต้นและฟ้องอุทธรณ์ ถ้าศาลอุทธรณ์เห็นเป็นการจำเป็นที่จะต้องตรวจสำนวน ให้มีคำสั่งให้ศาลชั้นต้นส่งสำนวนไปยังศาลอุทธรณ์ ในกรณีเช่นนี้ให้ศาลอุทธรณ์พิจารณาคำร้อง แล้วมีคำสั่งยืนตามคำปฏิเสธของศาลชั้นต้นหรือมีคำสั่งให้รับอุทธรณ์คำสั่งนี้ให้เป็นที่สุด แล้วส่งไปให้ศาลชั้นต้นอ่าน...”

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๔ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๑ ซึ่งเป็นบททั่วไป มาตรา ๓ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยเรื่องอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย มาตรา ๔ เป็นบทบัญญัติเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง ส่วนมาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย มาตรา ๒๕ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ มาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติที่ให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ให้มีความเสมอภาคกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคลฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม ฯลฯ จะกระทำมิได้

ส่วนประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ บทบัญญัติที่ว่า “เมื่อคู่ความยื่นคำร้องอุทธรณ์คำสั่งศาลที่ปฏิเสธไม่รับอุทธรณ์ ให้ศาลส่งคำร้องเช่นนั้นไปยังศาลอุทธรณ์โดยไม่ชักช้า ...ฯลฯ... ให้ศาลอุทธรณ์พิจารณาคำร้อง แล้วมีคำสั่งยืนตามคำปฏิเสธของศาลชั้นต้น หรือมีคำสั่งให้รับอุทธรณ์คำสั่งนี้ให้เป็นที่สุด...” เป็นบทบัญญัติที่มีได้เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ แต่ประการใด

และรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๓ และมาตรา ๒๗๒ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๘ ว่าด้วยเรื่องศาล กล่าวคือ มาตรา ๒๓๓ เป็นบทบัญญัติในส่วนที่ ๑ ซึ่งเป็นบททั่วไปว่า การพิจารณาพิพากษาคดีเป็นอำนาจของศาล ซึ่งศาลต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ ตามกฎหมายและในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ ก็มีได้เกี่ยวข้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๓ แต่อย่างไร

ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๒ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติในส่วนที่ ๓ เกี่ยวกับศาลยุติธรรม ซึ่งเป็นการจัดระเบียบและโครงสร้างในการใช้อำนาจของศาลยุติธรรมว่ามี ๓ ชั้น คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา บทบัญญัตินี้มีใช้บทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่คู่ความที่จะดำเนินคดีในศาลยุติธรรมได้ตลอดทั้ง ๓ ศาล ดังนั้น การที่คู่ความจะอุทธรณ์หรือฎีกาได้หรือไม่ จึงต้องเป็นไปตามที่กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีของศาลกำหนด ซึ่งในคดีแพ่งได้แก่ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เมื่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ บัญญัติให้ ศาลชั้นต้นส่งคำร้องอุทธรณ์คำสั่งไปยังศาล และเมื่อศาลอุทธรณ์พิจารณาแล้วมีคำสั่ง คำสั่งดังกล่าวของศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด คู่ความจะฎีกาคัดค้านคำสั่งศาลอุทธรณ์ไม่ได้ จึงต้องเป็นไปตามนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๒

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๒ ประกอบมาตรา ๓ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ และมาตรา ๒๓๓

นายสุวิทย์ ธีรพงษ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ